

SZDSZ-küldöttgyűlés, amelyen nem vesz részt Kis János, Tölgyessy Péter, Pető Iván – az egykori elnökök –, nincs ott Tamás Gáspár Miklós – az Országos Tanács volt elnöke –, utolsó elnöki beszédét tartja Magyar Bálint, elődje, Kuncze Gábor pedig éppen kivonulóban van a párt közéletéből. Új SZDSZ van születőben, üzemszerű apparátussal működő, modern piárpárt, amely leváltja az „értelmiségi vitaklubot”. A Budapest Kongresszusi Központ földszintjén üléselő küldöttek szinte mind ezt akarják, s Demszky Gábor megválasztására készülődnek. Ám mintha a karzaton helyet foglaló érdeklődők között több lenne a Demszkyt kihívó Fodor Gábor szimpatizánsa. Így aztán a gyűlésen különös módon felesel egymással földszint és karzat. Legalábbis **GYÉMÁNT MARIANN** ezt tapasztalta.

Magyar hadarva olvas – „az SZDSZ nélkül nincs demokrácia”, „az SZDSZ veszte a magyar demokrácia alapjait ásná alá” –, mintha már túl akarna lenni ezen az egész nyugós elnökségen, jöjjön az új csapat, hagyják őt békén... Húsz perc is eltelik, tenyér sem csattan, azt hinné az ember, mindjárt vége, de nem, Magyar sorozni kezdi a Fideszt. Oldódik a várakozás feszültsége, a nép tombol, amikor a „fényes zsebek” nemzedéke kerül szóba, az, hogyan kap zsebéhez a polgár, amikor a „nemzeti” jelzót hallja (Nemzeti Autópálya, Nemzeti Színház, Nemzeti Földalap, nemzeti ünnepek...), s mint nyilatzták le azokat – lásd Attila sírja –, akik látták, hova temette a Fidesz-közeli cégeket az APEH. Az SZDSZ leköszönő elnöke persze beszél az MSZP-ről is – „ha a főváros szocialista vezetése lett volna, két év alatt bedőlött volna” (ez nyilván a „ha az SZDSZ értelmiségi holdudvara...” kezdetű rigmus egyik variánsa) –, hiszen a szabad demokraták küldöttgyűlése a kétfrontos harc kongresszusa. (Bizonyára már betéve tudja a nagyérdemű: „mi nem akarunk sem egy baloldali, sem egy jobboldali tandem hátsó kereke lenni.” Aminek, ugye, nem sok értelme van... Legalább balvagy jobb kormányos autót említett volna Magyar Bálint – noha hátsókerék-meghajtású járgányok is léteznek. De hát nem vagyunk autós szaklap...) Annyi azonban bizonyos, veszélyes a mai polití-

kai élet, ha nemcsak a kisgazdák élnek „lebutított Fidesz-programmal” (idézet Magyar Bálinttól), hanem az SZDSZ is ezt teszi saját software-jével.

Itt van mindjárt Demszky hologram-metaforája. A hologram az MSZP, amely előlőről Kovács képét mutatja, kis-sé félrefordítva azonban Schmuck, Nagy Sándor vagy Horn arcúja tekint ránk... Vélhetőleg ez is elhíresül majd, akárcsak a tandemhasonlat.

Demszkynek persze célja is, hogy sokkolja a küldöttgyűlést. Azt mondja: nálunk a kétpártrendszer voltaképpen négy évig tartó egypártrendszer. Amely lázas élet-halálharccá válik a két tábor között, a szembenállók pedig egyre mélyítik a köztük húzóó árkat, hogy megakadályozzák a dezertálást. Az SZDSZ viszont – középpárt lévén – nem drukkolhat egyik tábor győzelmének sem, csakis annak, hogy sikerüljön betemetni az árkat. A következő kép értelemszerűen a végtelen rónáé. Ott állnak a csapatok, középpütt a szabad demokraták. Akiknek nem dolguk centivel mérni, mekkora távolságra vannak a másik két párttól. Mérjék ki azok, mennyire vannak a centrumtól.

KÖZÉP: KUDARC?

E mozizás kétségkívül szórakoztató, ingerli is a közönség tenyerét, de azért a taps után látni jó néhány küldöttet, amint bambán maga elé meredve elképzeli, amint a Fi-

SZABAD DEMOKRATÁK LENT

KÉPEK ÉS küldött

desz és az MSZP lázasan méricskél...

Fodor, az ellenfél (vagy rivális?) az arany középet sem úgy képzei el, mint Demszky. Szerinte a kormány és az ellenzék között nincs közép. A középre tartás kudarc. A négyigenes népszavazás idején ebbe bukott bele az MDF, a '94-es választásokon pedig a Fidesz. S ugyanez a sors várhat az SZDSZ-re is.

Fodor beszédekor érezhető először, mennyire más a földszinti ülésterem és a karzat hangulata. Magyar és Demszky poénjai még viszonylag egységesen találtak célba lent és fent, Fodor már megdermeszti a földszinti küldötteket. „Megélhetési politikusok” – kommentál valaki a

ÉS FENT

S KÓDOK

gyűlése

Demszky: taps a földszinten

Régi elnök az újnak gratulál

karzatról, amikor síri csend fogadja alatt a Fodor szerinti egyetlen alternatívát. „Le akarjuk-e váltani az Orbán–Torgyán-kormányt? Igen vagy nem?”

Fodor abban is különbözik Demszkytól, hogy nem használ metaforákat. „Demszky nem követte azt a receptet, amelyet most az SZDSZ-nek ajánl – így Fodor –, hat éve kormányoz koalícióban az MSZP-vel.” „A középre helyezkedés öngyilkos politika.” „Kikkel fogunk dolgozni, ha a liberális értelmiséget elvadjítjuk?” Fodor azt sem rejti véka alá: fél az egyszemélyes párttól, attól, hogy az SZDSZ eltűnik az elnök árnyéka mögött.

Ováció a karzaton – Fodor

feltekint, s meghajol –, a földszint lassan kiszivárog a büfébe. A lényeges beszédek elhangzottak, jön számos (vagy öt tucat) ötperces, a szavazásig még órák vannak hátra.

Hiába beszél Béki Gabriella, az Országos Tanács hivatalban lévő elnöke arról, hogy nem a leendő pártszövetség a fontos, hanem a kilakoltatások, az egészségügyi reform hiánya, és így tovább, az érdektelenség nő. Amiképpen annak realitása csökken, hogy – mint Béki kívánja – mindhárom Gábornak (Demszky, Fodor, Kuncze) szerepe legyen az SZDSZ további politikájában.

A képek és a kódok küldöttgyűlésén egyébként ez az óhaj a biztos vereséget jelenti. Gusztos Péter, az Új Generáció egyik ügyvivőjelöltje „háromgáboros” plakátjával ki is cselezi magát az ügyvivői testületből, Sértő-Radics István viszont jól érzékelteti a kívánatos egyenlő távolságtartást („az MSZP túl Csintalan, a Fidesz túl Kövér”), s bekerül.

De születnek új jelszavak is. Úgy mint: „A Fideszen túl, az MSZP-n innen is van élet”; „Az SZDSZ a magyar szabadság pártja” (Haraszi, akitől e szlogen származik, maga sem gondolta, milyen furcsa asszociációkat keltet); „A csodavárás önmegtartóztatás”; „Választunk, vagy adunk valakinek egy pártot?”; „Bárki győz, az a fontos, hogy a párt egységes maradjon...”

Ez utóbbi óhaj egyébként minden bizonnyal beteljesedik, hiszen az ügyvivői testület igazán Demszky szája íze szerint választódott. Bekerültek az SZDSZ fontos és prominens személyiségei, s nem kerültek be az SZDSZ más fontos és prominens személyiségei. Vagy azért nem, mert eleve nem jelöltették magukat – mint Kuncze, Magyar és Pető –, vagy azért, mert leverték a lécet, mint Bauer Tamás. Aki egy évvel ezelőtt azt mondta: „Nekem nem kell az az új SZDSZ, amely nem tud, hanem rögtönöz, nem mer, hanem helyezkedik, nem tesz, hanem roadshow-zik.” S aki szerint az elmúlt évben folytatódott a rögtönzés, a helyezkedés és a

road-show, s ezt a folyamatot csak Fodor Gábor elnöksége szakíthatta volna meg.

Az egységes párt persze csak az egyik abból a kettőből, amelyet az egyik küldött a Budapesti Kongresszusi Központban érzékelt. Ebben a pártban „kívül-belül kevés a vita, ez a hallgatás és az elhallgatás pártja”. De volt és van egy másik SZDSZ is, amely – társadalompolitikájában – baloldaliabb az MSZP-nél, gazdaságpolitikájában azonban jobbra áll az „ócska állampárti Fidesztől”. S nem utolsósorban: ahol a piár nem lépett „a szívből jövő pátosz és az otthonos ironia helyébe”.

Ami a vitát illeti: mindig akadnak, akik korlátozni kívánják a szájtevényt. S bár Gusztos Péter szerint sokat fejlődött a demokrácia tavaly óta, amikor is a vita előtt választott elnököt a küldöttgyűlés, az egyik leendő ügyvivő, Wekler Ferenc megszakítani javasolja a hozzászólások sorát. (Ami igaz, igaz: ahogy fogy a földszinti közönség – félt, hogy a vidéki küldöttek idő előtt hazamennek –, forrósodik a hangulat. Először Bauer arat óriási taptot fent – s kap szemrehányást alatt –, aztán pedig **Eörsi Istvánt** ünneplik fent – s füttyülnek ki lent. **Eörsi** egyébként a vezérről s az elvtelen törleszkedésről beszél...)

– Nem félünk Demszky Gábertól – hangzik a szavazás előtti utolsó felszólaló utolsó mondata.

VEKKERÓRA

S nyilván nem azért okafogyott ez a félelem, mert sokak szerint a főpolgármester – elnökké választása után – békülenebb hangot üt majd meg. A választás előtt tartott beszéde végén ugyanis azt mondta: „Tudom, hogy sokakat megbántottam. Nem okozott örömet. Csörömpölő vekkeróra voltam, amely, ha nem szól meg, átalusszuk az utolsó lehetőséget.”

Szégyen – zúg a karzat a vita megszakítása után, miközben a földszint fegyelmetlenül szavaz.

– Lehet, hogy kilépek – fordul szomszédjához egy egykori szetás. – De hát itt vannak a barátaim.